

Porabje

TEDNIK SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 14. julija 2022 - Leto XXXII, št. 28

stran 2

ZAHVALJUJEM SE VAM ZA VAŠE VEROVANJE ...

Imel sem priložnost...
stran 2-3

Ponosen je na tau, ka je Prekmurec
stran 4

V Markovce pa Čõpance sva odla na veselice
stran 8

Škof Székely blagoslovil obnovljeno sakalovsko kapelo

ZAHVALJUJEM SE VAM ZA VAŠE VEROVANJE ...

2. julij 2022 je bil pomemben dan v življenju Sakalovčanov, saj je bila na ta dan – v okviru škofovske maše – blagoslovljena od zunaj in znotraj obnovljena kapela, ki so jo postavili pred 100. leti.

Drugače je nedelja po 2. juliju praznik zavetnice kapele, ki je Blažena Devica Marija ali po porabsko »Srpna Mardja«, to je dan, ko se spominjamo obiska Device Marije pri sorodnici Elizabeti, kot nam to kaže tudi osrednji vitraž v kapeli. Na to nedeljo je proščanje ali po porabsko *buča* v vasi. Tradicijo držimo, saj vsako leto pripravimo praznično kosilo, z njim pričakujemo sorodnike, otrokom starši kupijo nekaj na sejmu, ki ga je na žalost v zadnjem času vse manj, kakor tudi tistih, ki na »bučo« prihajajo domov iz drugih krajev Madžarske ali iz tujine, predvsem iz ZDA.

Tudi z njimi je bil povezan dogodek, ki se je odvijal v soboto, 2. julija, ko smo imeli zelo lep praznik: imeli smo 100. obletnico posvečenja naše kapele, ki je bila leta 1922 postavljena z denarno pomočjo tistih Sakalovčanov, ki so na začetku 20. stoletja odšli v Ameriko. Domači ljudje so v tistem času pomagali z gradbenim materialom, predvsem pa s svojim delom.

Pred lepo obnovljeno božjo hišo smo pričakali sombotelskega škofa *dr. Jánosa Székelya*, ki so ga najprej s pesmijo pozdravili sakalovski otroci in mladi. Potem je gospod škof blagoslovil obnovljeno stavbo, nakar se je začela sveta maša, pri kateri so ob škofu služili domači župnik *Tibor Tóth*, markovski župnik *Dejan Horvat*, naša nekdanja župnika *Vilmos Harangozó* in *Ferenc Merkli*, ki se je rodil v Sakalovcih.

Škof Székely se je v svoji pridigi najprej v slovenskem jeziku zahvalil, da z našimi običaji in kulturo bogatimo to pokrajino: »*Ste veliki zaklad naše skupnosti, zahvaljujem se vam za vaše verovanje in lepe običaje.*« Izpostavil je, da smo slišali prečudoviti del evangelija o srečanju dveh mater, ki sta v

blaženem stanju in s tem o srečanju dveh otrok, svetega Janeza Krstnika ter našega zveličarja, Jezusa. Cerkev je prostor, ki služi trem srečanjem: sreča-

Sakalovska kapela, ki je bila zgrajena pred 100. leti, je bila od zunaj in znotraj obnovljena

nju med Bogom in človekom, srečanju med človekom in človekom in srečanju narodov in zgodovine z Bogom. Sakalovska kapela je svetišče teh srečanj, v

Župnja vasi Valerija Rogan se je zahvalila vsem, ki so delali na obnovi ali si prizadevali za obnovo kapele

Državni sekretar za narodnostne in cerkvene zadeve Miklós Soltész je izpostavil, da je sakalovska kapela tretja cerkev, ki so jo v Porabju obnovili s finančno pomočjo madžarske vlade

njej se skriva zaklad: Jezusov križ, ki je drevo življenja. Cerkev obogati naše življenje, v njej smo lahko skupaj, saj Bog tam blagoslovi naše zveze. Cerkev je luč, obogati našo sedanjost, z njo imamo prihodnost, kajti je prostor za molitev, obenem je vir življenja.

Ob koncu dvojezične svete maše je *Valerija Rogan*, županja Sakalovcev,

pozdravila vse goste in se zahvalila najprej Bogu, potem vsem izvajalcem, delavcem in mojstrom, da smo lahko obnovili cerkev tudi s pomočjo njih. V svojem govoru je omenila, da je imela njena družina tudi pri zagotovitvi zemljišča pomembno vlogo, saj je parcelo za kapelo zagotovil njeni praded. Predsednik cerkvenega sveta *Robert Časar* se je županji Valeriji Rogan zahvalil za njeno prizadevanje in delo, ki ga je opravila pri obnovi kapele, ki je dobila tudi nove klopi, orgle in votlino lurske Matere Božje.

Državni sekretar za narodnostne in cerkvene zadeve pri Uradu predsednika vlade *Miklós Soltész* je v svojem prazničnem govoru poudaril besedi: zaupanje in prečudovit. Kot je rekel, to, da je veliko ljudi prejelo »božje telo«, kaže na njihovo zaupanje, ki je osnova, da »*smo s slovenskimi brati in sestrami že tudi do sedaj doživeli prečudovite stvari*«. Sakalovska kapela je tretja cerkev, ki so jo v Porabju obnovili s finančno pomočjo madžarske vlade. Obnovili sta se tudi gornjeseniška in monoštvska cerkev.

Obnova sakalovske kapele je stala 64 milijonov forintov, delež Urada predsednika vlade je bil 36,6 milijona forintov, ki so ga Sakalovčani dobili s posredovanjem Državne slovenske samouprave. Enajst milijonov forintov je prispevala Zaprta delniška družba za igre na srečo, natečaje je vložilo tudi Društvo za lepšo ves, prispevali so tudi domači verniki.

Svečane svete maše in blagoslovitve kapele so se udeležili tudi poslanec Parlamenta *Zsolt V. Németh*, slovenska zagovornica *Erika Kőleš Kiss*, predsednik Državne slovenske samouprave *Karel Holec* in predsednica sakalovske slovenske samouprave *Lilla Bugán*.

Po sveti maši so vernike in goste povabili na agape, pogostitev je nudila priložnost za pogovore in snovanje novih načrtov.

Noémi Illés

Pogovor s slovenskim veleposlanikom

Slovenski veleposlanik v Budimpešti dr. Marjan Cencen je v slabem letu službovanja na Madžarskem že večkrat bil v Porabju in se je tudi večkrat srečal s predstavniki porabske slovenske skupnosti v Budimpešti, toda obisk ob Porabskem dnevu je bil prvi njegov dvo-dnevni in lahko bi tudi rekli uradni obisk manjšine. Po obisku smo mu postavili nekaj vprašanj o njegovih vtisih in o madžarsko-slovenskih odnosih.

- *Gospod veleposlanik, ob zadnjem obisku v deželi ob Rabi ste pri nas preživeli dva dneva. Kakšne vtise ste dobili o organiziranosti in delovanju slovenske skupnosti v Porabju?*

»Moj obisk je bil zahvaljujoč generalni konzulki *Metki Lajnsček* vsebinsko zelo bogat, hkrati pa tudi zanimiv, saj sem imel prvič priložnost nekoliko pobliže spoznati kraje v Porabju ter njihove izjemno prijazne prebivalce. Zgodovino Porabja sem v zadnjem letu spoznal precej bolj natančno kot v preteklosti in vsekakor je mogoče reči tudi na osnovi videnega, da je slovenska skupnost v Porabju, kljub temu da ni med največjimi na Madžarskem, zelo aktivna na različnih področjih. To je po eni strani rezultat dela posameznikov, obeh krovnih organizacij in društev, ki si z veliko predanostjo prizadevajo ne le ohranjati slovensko kulturo, ampak njen vpliv okrepiti in pridobiti mlade, da jo prenašajo na prihodnje rodove. V zadnjih letih je bila uspešno izvedena vrsta projektov in postavljene institucionalne podlage, da skupnost lahko ohranja in razvija svojo narodno identiteto ter je prepoznavna tako v okolju kot širše. Med najbolj prepoznavnimi so SKIC Lipa, vzorčna kmetija, *Küharjeva* spominska hiša, Porabska domačija z malim Triglavom kot simbolom slovenstva, med naj-novejšimi pa sta projekta Hiša

Imel sem priložnost поблиže spoznati Porabje

etičnega turizma v Sakalovcih in prizidek h kulturnemu domu s krušno pečjo na Verici. Vsi omenjeni in seveda še dru-

in sodelovanja v različnih regionalnih okvirih in mednarodnih organizacijah. Slovenija in Madžarska sta članici in s

državama zelo dobro in na katerih področjih obstajajo še rezerve?

»Med Slovenijo in Madžarsko potekajo sorazmerno živahni politični stiki, saj smo samo v zadnjem letu bili priča obisku predsednikov držav *Boruta Pahorja* in *Jánosa Áderja* v Porabju, skupnemu zasedanju obeh vlad septembra lani v Celju, udeležbi premierja *Viktorja Orbána* na BSF in premierja *Janeza Janše* na 4. demografskem vrhu v Budimpešti, izmenjavi več obiskov na ravni ministrov ter na drugih ravneh. V prihodnje že načrtujemo nekatere nove obiske na visoki ravni. Gospodarsko sodelovanje se krepi, vendar 8.-9. mesto, ki ga Madžarska trenutno zaseda med zunanjetrgovinskimi partnerji Slovenije, ne dosega možnosti, ki bi jih pričakovali od dveh sosednjih držav. Veseli nas povečevanje interesa za naložbe na obeh straneh, čeprav je tudi tukaj slovenska stran še nekoliko preveč zadržana. Želel bi si na primer, da bi uspeli najti dovolj interesa za intenzivnejše sodelovanje slovenskih partnerjev v razvojni coni Zalaegerszeg, še posebej na področju razvoja avtonomnih vozil in avtomobilske tehnologije.

Letos je bil podpisan nov program na področju izobraževanja, znanosti in kulture za obdobje 2022-2025. Poleg tega smo v zadnjem letu skupaj organizirali številne kulturne dogodke in sodelovanje na festivalih, kar vsekakor predstavlja pomemben prispevek k spoznavanju bogate kulturne ponudbe obeh držav.«

- Kljub temu da smo sosedje, se še zmeraj premalo poznamo, premalo poznamo državo drugega. Kaj bi se dalo še narediti za dodatno promocijo Slovenije na Madžarskem?

»Prav gotovo je del te naloge na našem veleposlaništvu, ki z aktivnostjo na različnih področjih ter tudi nastopanjem

v medijih skuša približati Slovenijo Madžarom. Za jesen na primer načrtujemo dogodka z razstavo prevodov slovenskih literatov v madžarski jezik in madžarskih v slovenski, sicer pa ves čas organiziramo različne kulturne predstave. Lani smo se vključili tudi v športni

kaj drugega. Potem bi jih pač usmeril v skladu z njihovimi interesi. Samo predlagati posamezne destinacije je pre malo, saj lahko na primer nekdo v določenem kraju izjemno uživa, spet nekdo drugi pa bi se dolgočasil, ker ga kraj ne bi pritegnil.«

Veleposlanik Cencen z učenci gornjeseniške šole

gi programi in projekti so zanimivi za zunanje obiskovalce, slovenski skupnosti pa krepijeno samozavest.

Zelo me veseli, da je Radio Monošter prva manjšinska radijska postaja na Madžarskem, katerega položaj se bo z nedavnim podpisom sporazuma o sodelovanju z Radiem Slovenija še okrepil. Narodnostni mediji, med katerimi sta poleg radia časopis *Porabje* z najdaljšo tradicijo in oddaja Slovenski utrinki, imajo izjemno pomembno vlogo pri obveščanju skupnosti in njenem ozaveščanju. Veseli dejstvo, da je zelo aktiven tudi mlajši del skupnosti, ki se pod predanim delom pedagoške svetovalke *Valentine Novak*, ravnatelj in učiteljev ne učijo le slovenskega jezika, temveč pripravljajo tudi izredno zanimive kulturne predstave, ki jih je užitek pogledati.«

- Ko govorimo o madžarsko-slovenskih meddržavnih odnosih, zmeraj izpostavljamo, da so le-ti odlični. Kakšno vlogo imata po vašem mnenju pri tem dve narodni skupnosti, madžarska v Sloveniji in slovenska na Madžarskem?

»Madžarska je naša sosedja, zato negujemo konstruktivne in prijateljske odnose v duhu odprtega političnega dialoga

tem zaveznici v Natu ter članici in partnerici v EU, kar še povečuje možnosti za konstruktivno sodelovanje. Delimo tudi podporo širitvi EU na Zahodni Balkan in aktivni vlogi OZN. Našima državama je skupen interes za poglobljanje vestranskega sodelovanja, posebej gospodarskega, krepitev prometne in energetske infrastrukture, turizma, kulture in čezmejnega sodelovanja, kar se odraža v dinamiki obiskov in srečanj na visoki ravni.

Slovenska in madžarska manjšina predstavljata močno vez med nami. Njun položaj se je v zadnjih desetletjih na večini področij izboljšal. Ta hip se največ pozornosti namenja gospodarskim razvojnim programom z namenom opolnomočenja skupnosti, da bo lahko ohranjala svoj jezik, kulturo in narodno identiteto. Na splošno sta naši državi primer dobre prakse obravnave narodnih manjšin, kjer imata med drugim obe svoja predstavnika v nacionalnih parlamentih. Kot zelo pomembno ocenjujem možnost, da se preko zagovornice *Erike Köles Kiss* v madžarskem Parlamentu in tudi v vladi sliši glas slovenske manjšine in izražajo njeni interesi.«

- Katera so tista področja, na katerih je sodelovanje med

Na Porabskem dnevu na Verici-Ritkarovcih

dogodek Spar maraton, kjer je naše veleposlaništvo kot predstavništvo predsedujoče države EU organiziralo sodelovanje diplomatov različnih držav na tem športnem dogodku. S tem smo poželi precej zanimanja, saj je sodelovalo 21 štiričlanskih ekip iz veleposlaništev z različnih kontinentov.

Spodbujamo in pomagamo tudi organizacijam s področja turizma pri promociji Slovenije, kot varne, zelene, zdrave in zanimive destinacije, ki ima izjemno pestre naravne danosti. Za razliko od Slovenije ima Madžarska v Ljubljani svoj kulturni center Liszt, ki s številnimi aktivnostmi prav gotovo prispeva k prepoznavnosti Madžarske v Sloveniji. Želim si, da bi nekoč v prihodnosti tudi Slovenija lahko vzpostavila podobno ustanovo v Budimpešti.«

- Še eno »počitniško« vprašanje. Ker smo v poletnem času, katere destinacije v Sloveniji bi predlagali Madžarom za njihov poletni oddih?

»Verjetno bi jih najprej vprašal, kaj jih najbolj zanima: naravne lepote, hrana, aktivne počitnice, kulturni dogodki ali

- Kam pa naj bi šli Slovenci, če bi si izbrali Madžarsko za počitnikovanje?

»Odgovor bi bil podoben, kot v primeru Slovenije. Iz mojih dosedanjih izkušenj bi jim lahko svetoval predvsem v primeru, če bi obiskali Budimpešto, kjer je nešteto možnosti za različne ogledne in aktivnosti, kar sem nekaterim obiskovalcem doslej že uspel pokazati. Drug kraj je seveda Porabje, ki sem ga ob več dosedanjih obiskih že dobro spoznal in prav tako ponuja celo vrsto možnosti aktivnega preživljanja počitnic, ima bogato kulturno in sakralno dediščino ter odlično kulinariko. Morda bi bilo za prihodnost koristno, če bi Porabski Slovenci svoj turizem lahko ponudili pod enotno promocijsko znamko, sicer pa je pomembna dodana vrednost njihova izredna gostoljubnost.«

Hvala za pogovor.

(Slika na 1. strani: Veleposlanik Cencen z gostitelji pred etično hišo v Sakalovcih.)

Marijana Sukič

PREKMURJE

Kultura

Čiglij dostakrat tak vōvidi, ka je leto tisti cajt v leti, gda nega dosta kulture, je nej glij tak. Istina je, ka gē v Prekmurji dosta takših pa ovakši prireditev, na sterih je bole vse namenjeno zabavi, ali vseeno ljubitelji kulture ške pridejo na svoj račun. V mejsecaj juliji in avgusti so lidge v Murski Soboti zdaj že več lejt vcujvčeni, ka pridejo v petek večer na Trg kulture, gē se v okviru Soboškega poletja na odri notpokažejo različni glasbeniki ali skupine. V soboto se godi neka podobnoga, s tem ka je oder menši, prizorišče pa bole intimno, zatau se te večeri zovejo Skrito dvorišče. Skrb za obe prireditvi ma Zavod za kulturo, turizem in šport Murska Sobota.

Ovak pa na svoj račun leko pridete tudi ljubitelji likovne umetnosti. V Galeriji Murska Sobota de do 10. avgusta na ogled 8. državna tematska razstava z naslovom Videz tipnega, stero sta pripravila Javni sklad RS za kulturne dejavnosti (JSKD) in njegova soboška območna izpostava. Na razstavi je na ogled 55 del ljubiteljskih likovnih umetnikov, stero je vōodabrau državni selektor, akademski slikar in publicist Robert Lozar. Med njimi so tudi dela petih likovnikov iz krajine ob Mūri, in sicer Metke Tropaauer, Dane Štrucelj, Danile Krpič, Nade Stajnkno pa Tamare Špitaler Škorić. Ob otvoritvi državne razstave, stero so v Prekmurji pripravili prvič, so spregučali direktor JSKD Damjan Damjanovič, direktor soboške galerije Robert Inhof in producentka za likovno dejavnost na JSKD Monika Ivančič Fajfar. Ob tej priliki so podelili tudi plaketo in listini Antona Ažbeta za leto 2021. Plaketo je dobila Nuša Lapajne Čurin, listino pa Stanka Golob in Judita Rajnar Prosen, ilustratorka, stera je bila rojena v Murski Soboti.

Silva Eöry

Alen Lončar - predsednik Kluba prekmurskih študentov

PONOSEN JE NA TAU, KA JE PREKMUREC

Klub prekmurskih študentov (KPS) je društvo, stero povezuje dijake in študente iz nekdešnje velke soboške občine. »Leko povem, ka stojimo ob

Alen Lončar je od lanskoga decembra predsednik Kluba prekmurskih študentov

strani tudi tistim, steri so že zgotovili svoj študij in iškejo delo,« je prva povedo Alen Lončar, steri od lanskoga decembra vodi enoga od najstarejših in najbolje aktivnih študentskih klubov v Sloveniji. Ustanovljeni je biu v tridesetij lejtaj 20. stletja.

Po rečaj predsednika je cilj kluba, ka pripravla aktivnosti za svoje člane in tudi zastopa njihova stališča. Na območji soboške upravne enote gē 1600 dijakov in študentov, od toga jih je v KPS uradno vključenih 300, najbolje aktivnih pa je okauli 25: »Tudi drugi leko pridejo na naše dogodke, samo ka majo člani vekše ugodnosti (kedvezmény) in privilegije, recimo nižišše cene.«

Njihova največša in najbolje tradicionalna prireditev je Bujta repa, stero so prvo pout pripravili leta 1957 v študentskom naselji v Rožni dolini, gnesden pa jo organizirajo v Festivalni dvorani. »Ob dobri zabavi, muziki in kulinariki, brez bujte repe s kolinami nejde, se vsakšo leto družimo študentje in indašnji študentje, pridejo pa tudi politiki, gospodarstveniki in drugi gostje iz slovenskoga javnoga žitka. Tudi ta prireditev, na

pa kak v kakšom vekšom kraji, gē si samo številka,« je zanimiva misel sogovornika, steri je po zgotovljeni drugi soboški osnovni šauli in Srednji zdravstveni šoli Rakičan odišo na študij v Ljubljano: »Študerati sam začno zdravstveno nego. V cajti študija sam ugotovo, ka me delo v javnom sektori omejuje, vej pa sam nej mogo izkoristiti vsej svojih idej in potencialov. Zatau sam se zdaj odlaučo, ka se vpišem na magistrski študij, in sicer na program psiho-socialnoga svetovanja, vzporedno pa mo študero ške psihoterapijo. Tak brodim, ka mo v toj stroki najbolje leko pomago sočloveki.«

Alen Lončar rad tudi potvle: »Ge tak brodim, ka ti potovanja dosta dajo, te bogatijo kak človeka. Gda prideš domau, te furt malo ovak gledaš dentov in ostalih Prekmurcov, sproščene in poučne ekskurzije pa izlete, športne in rekreativne dejavnosti, pa tudi družbeno koristne in dobrodelne dejavnosti. Tak so leta 2020, gda je vōvdarila kovidska kriza, prejk centra za pomauč občanom Mestne občine Murska Sobota nūdili brezplačno pomauč, in sicer inštrukcije za včenje mlajših, psihološko pomauč in tudi pravno svetovanje.

»Ovak pa organiziramo tudi dosta neformalnih izobraževanj in delavnic, s sterimi naši člani dobijo nauva znanja. Zadnje cajte tudi malo več gučimo o duševnom zdravdji,« je ške raztolmačo predsednik KPS, steri je trnok veseli, ka je gorraso v Murski Soboti, vej pa je po tistom, ka je prišo v Ljubljano, na pamet vzeu, ka gē dosta Prekmurcov, steri majo manjvrednostni kompleks (kisebbrendúségi érzés), pa tak brodijo, ka so oni menje vredni kak pa tisti, steri so gorrasli v Ljubljani in njeni okolici. »Ges sam spozno tau, ka smo Prekmurci fejst odkritorsrčni in dobrodušni lidge in tau nas dela posebne. Ge sam ponosen na tau. Prekmurje je tak málo, ka se kak posameznik leko čütiš sprejeti, nej

pa kak v kakšom vekšom kraji, gē si samo številka,« je zanimiva misel sogovornika, steri je po zgotovljeni drugi soboški osnovni šauli in Srednji zdravstveni šoli Rakičan odišo na študij v Ljubljano: »Študerati sam začno zdravstveno nego. V cajti študija sam ugotovo, ka me delo v javnom sektori omejuje, vej pa sam nej mogo izkoristiti vsej svojih idej in potencialov. Zatau sam se zdaj odlaučo, ka se vpišem na magistrski študij, in sicer na program psiho-socialnoga svetovanja, vzporedno pa mo študero ške psihoterapijo. Tak brodim, ka mo v toj stroki najbolje leko pomago sočloveki.«

Alen Lončar rad tudi potvle: »Ge tak brodim, ka ti potovanja dosta dajo, te bogatijo kak človeka. Gda prideš domau, te furt malo ovak gledaš

KPS, steri ma 300 članov, organizirer dosta aktivnosti

na svet.« Letos februara je biu na Tajsom, pa je vido, ka majo tam lidge menje kak mamomi, pa so vseeno bole srečni. »Nas po mojem dela nesrečne tau, ka brodimo, ka bi leko neka meli, pa nemamo prilike za tau. Tam v Aziji pa se bole lidge prepistijo tomi, kak je in so brez vekših želj že bogati,« pove Alen, steri je na Tajsom spozno ške neka drugi Slovencov, tak ka so se meseca julijuša s temi nauvimipajdaši napautili ške v Maroko: »Vsevküper nas je pet, pa mo v arendo vzeli auto in mo se malo okauli po tom rosagi vozili. Tudi v puščavo demo.«

Ovak pa je bilau eno lejpo doživetje tudi tau, gda se je leta 2019 odpravo na Jakobovo pout. Z eno pajdašico sta preodila celo, 800 kilometrov dugo pout, do enoga najvejših krščanskih svetišč na sveti, Santiaga de Compostele na severovzhodi Španije. »Tau je takša pout, na steroj se s človekom trnok dobro spoznaš. Če sva vidla, ka eden od naja nüca malo cajta za sebe, sva njemi tau tudi pistila. Če deš na takšo potovanje, stero je tudi raziskovanje tvoje düše, je dobro, ka si z nekim, s sterim se dobro razmejš,« je ške povedo sogovornik, steri je Jakobovo pout preodo v enom slabom meseci. »Čiglij je bilo vrauč, te tau ne mouti preveč. V glavej maš vsakodnevni cilj, oditi in oditi. Nejsam meu nekših vekših problemov, stero bi rešavo s tau hojo. Bole sam

šau po nauvo izkušnja. Že leta prva, leta 2018, gda sam zgotovo srednjo šoulo, sam sam preodo paut, kak pravi Kreslinova pesem, Z Goričkega v Piran. Ta izkušnja, biti sam s sebov, se mi je trnok povidla, in tak sam te že drugo leto šau ške na dukšo pout, v Španijo,« je na konci ške raztolmačo Alen Lončar.

(Kejp na 1. strani: Alen Lončar je leta 2019 preodo tudi Jakobovo pout v Španiji.)

Silva Eöry
Kejpi: osební arhiv
Alena Lončara

PISALI SMO PRED 30. LETI

ŽELEZNA ŽUPANIJA

600 forintof za parkiranje

V 14. številki časopisa Porabje, stera je vöprišla 16. julijuša 1992, je na prvi strani Ernest Ružič pod naslovom Moj sosed je Slovenec piso o raziskavi o medetničnih odnosih med Vaugri in slovensko manjšino, stero sta vküper pripravila ljubljanski Inštitut za narodnostna vprašanja in oddelek za narodnosti državne knjižnice za tuje jezike v Budimpešti: »Gre za širši projekt Medetnični odnosi v slovenskem etničnem prostoru. V Monoštru so anketirali 500 Madžarov in 200 Slovencev. Ugotavljali so zlasti, kako se sploh izraža narodnostna oziroma etnična pripadnost v mestu Monošter, kakšna je, denimo, navzočnost ljudi v kulturnih, socialnih, družbenih, političnih in drugih dejavnostih na tem stičnem območju. Pomembno vlogo v raziskovanju, delo je s slovenske strani vodila doktorica Albina Lük-Nečak, so imeli študenti slovenske katedre iz Sombotela. Delo so imeli zastavljeno v obliki raziskovalnega tabora, kar je študentom, prihodnjim slovenskim izobražencem, približalo raziskovalno delo. Monošter, ki je še zmeraj tipično obmejno madžarsko mesto, je živel dva tedna s skupino raziskovalcev, ki so se prvič (po)zanimali, kako živi sosed - denimo Slovenec. Zato bodo rezultati raziskave nadvse zanimivi, za tiste, ki se ukvarjajo s politiko, zlasti še z narodnostno, pa bodo (lahko) nadvse koristni. Kajti Monošter je tudi zdaj zelo malo narodnostno mesto, vsaj na zunaj. Mesto nima narodnostnega statusa, ki bi pripadnikom manjšin, torej Slovincem, omogočal nekoliko več pravic, recimo pri izobraževanju. Zelo malo je tudi zunanjih znakov dvojezičnosti, saj tisti, ki ne ve natančno, kam je prišel, ne more vedeti, da je v porabskem Monoštru, ker so topografski napisi v madžarskem jeziku, pa tudi vse inštitucije, razen Zveze

Slovencev, imajo le enojezični, madžarski napis.«

E. Č. Krajcar pa je, pod naslovom Žetva je nej samo žmetna, dapa vesela tü, tak zapisala: »Inda sveta je nej tak bilau kak gnesden: lüdjé so doma nej meli mašine, nej so mogli v tovarne delat odti, vsaki si je doma mogo pripraviti usakdanéšnji krü. Stari pavri večkrat pripovejdajo, ka so nej meli mašine, meli so žmetno

delo za krü - od sejanja do koca mlatidve. Po stari navadi kaulak Jurjevoga dneva pšenica mora pokazati vlatovje, žito pa mora biti zameteno. Od lagvoga vrejmana so se pavri vsigdar sploj bojali. Dostakrat se čüje te znani govor: „Ne joči se za očo in mater, dapa joči se za Vidovo meglo in za Petrov dež!“ Vertinje so prekrizile greblo pa omelo, ali so položile kolač kriüja na vogel, mislile so, da s tem obvarujejo sebe od vremenskih nepravil. Pravijo, da Vid vkraj zeme od sil dje korenjé pa vcuj dene kukarci in drugim rastlinam.

ŽETVA. PAVRI SO ŽE TEŽKO ČAKALI to žmetno in veselo delo. Okoli toga časa že vseposedik sfalila mela (moka), s tem kriüja tü. Najbola pa za tau, ka se je bojati trbelo od toče pa lagvoga dežja. Gda kokol cveté, s tem pavrom oznani, da za par tednov je tü žetva. Semen je te zrešlo, gda klas povisne dol in se sémen žmetno da pregrizniti. Potem pripravijo žetveno škir (orodje). Sklépajo kosau, na

klüko dejejo lesene vile. Vile pomagajo pospraviti pokaüšeno sildje na stoječo, naj bračka ležej poberé v snaup. Naprej poiščejo voder, brüsní kamen, klin, kosico (srp) in velke grable, s sterimi naslednje pograblajo strnišče. Te grable so zato posebne, ka so šuršeješe, zobdjé so dugši in retkejši kak pri grablaj za senau. Stari lüdjé se spaumnijo, gda so bili oni mlajši, so morali vküpbrati klasove, steri so

spadnili na strnišče.

ČE SO ŽETVO DELALI NA EDNO KOSAU, je trbelo tri lüdi: kosec je kosil, za njim je povresar povreca (povresla) süko. Če so bili samo trdjé, te je v drugom redu povlesar bijo vezač. Če so kosili na dvej kosé, te je trbelo šest lüdi. Dva kosca, dvej brački, povresara in vezača. Zavolo toga, ka slama brž posene in naj se ne razveže prvin, kak na mlatidev pride. Snop more trdo zvezani biti, zato nücajo klin. Stari klini so lepo izrezljani (ocifrani). Gornji del je izlükjnani, tü so bračke kosico priteknilé, gda so šli na delo. Spaudnji del klina je ošpičen, s tem vezač zatégne snaup.

ŽETVA JE BILA ŽMETNO, DAPA VESELO DELO. Prvi in slednji dén je svetašen. Prvi dén se pavri zato veselijo, ka majo kaj kositi, slednji dén pa zato, ka so zgotauvili. Po staroj navadi naj slednjo pargiško brač ali bračka nesé domau in da vertinji, ona položi kokošem, naj bole naséjo.

NA KONCI ŽETVE SO BRAČKE

SPLELE VEJNEC pa so ga položile prvomi kosci na glavau. Kosec ga je dao gospodinji. S tem so znamenüvali, da je žetvi konec. Gospodinja je dala njim vino in bejli krü. Vsi so pili „ádomás“ (likov). Vsakšiden so delali do sončnoga zahoda. Potejm so snaupe znosili na edno mesto pa do trde kmice so klali v križe ali v šaobere, naj se süši. Oves in dino (ajdo) so postavili v babice. Gda žetvo opravijo in snaupe skladéjo v križe ali v šaobere, če je vrejmen deževno, trbej snope preklajati naj ne gratajo plasnivi in naj ne zrastejo. Gda že dobro posenejo, je vozijo na edno mesto in skládejo v oslico. Pri nas pravijo: skladejo v staog.

MLATIDEV. GDA SO EŠČE S CEPAMI MLATILI, je mlatidev trpela dugo. Bila je tak žmetna kak žetva, če nej žmetnejša. Gde so mlatili, je moglo biti trdo. Lepau so namazali štjedén z blatom ali so mlatili na dvauri. Mlatili so snope ritmično, dokeč so imeli semen v sebi. Potejm so čistili sildje: rašetalí so in bintivali. Kaulak leta 1900 so naprejprišli prvi gepli. Za vözmlačeno sildje so nucali lesene posaude: tjöbao, škař in merico. Zrnje so sranili v velke lade, bečke in košünte. MLADINA JE BILA VSIGDAR PUNO NORIJE. Dekle so poj-bom poskrivoma s kolomazom (žvercom) namzale cepé, od toga so podje dobili črne roke. Bilo je tak tü, ka so njim sranili cepi. No, podje so nej ostali dugo dužni. Iz slame so naredli slamnatoga možaka pa so ga poskrivoma položili deklam v postelo. Slamo so sklali v oslico. Z lejpe duge ržene slame so napravili ritonje. S tau slamov so pokrivali slamnate streje. Süjo travo so pograblali, da je ostala čista, lejpa slama. Tau so delali pred zimov, gda so že drugo delo obredli. Iz té slame so pozimi pleli krbüle, drvéntje in košünte.«

Vküppbrala Silva Eöry

Edno najvejšo čamerdje je tau, gda se človek kama pripela pa ne more parkirati, sploj pa te, če silo ma. Dočas niše nevole nej bilau, dočas je malo avtonov bilau, človek je tam pa te sparkiro, gda pa gde je sto. Gnesden, gda že skur vsikša družina ma avto, pa nej enga, dva, tri, po velki varašaj se sploj težko parkira, depa zdaj že pomalek v Somboteli pa v Varašitö. Najbola zato, ka malo mesta je za parkiranje, dostakrat še tam nega placa, gde plačati trbej. Po velki varašaj več nadstropne parkirne hiše zidajo ali se pod zemlaup parkira, zato ka ovak bi že nej ladali s tejmí vnaugimi avtoni. V najbola moderni parkirni hišaj že računalnik sam od sebe sparkira nam avto. Nika drugo nej trbej, samo plačamo, dobimo kodo pa računalnik nam sam od sebe odpele pa ga nikan sparkira v parkirni hiši. Gda sledkar demo nazaj po avto, te samo nutranapišemo kodo pa tak nagnauk avto se pred nas postavi.

Taše parkirne hišo še en čas v Železni župniji gvüšno nemo meli, depa plačati za parkiranje de trbelo pa ranč nej malo. V Somboteli de od 1. avgusta 600 forintov trbelo plačati za eno vöro parkiranja. Tau se lidam fejšt ne vidi, kak pravijo, občina od tauga, ka zdigne cejno, gvüšno ka neda mejla več pejnež. Lüstvo de v tisti ulicaj parkiralo, gde nej trbej plačati. Pa ali na travi pa vsepovsedik, gde bi ovak nej bilau slobaudno. Zanimivo je tau, ka dočas v edni varašaj zdigavajo cejno za parkiranje, dočas v drugi varaši sploj nej trbej plačati za parkiranje. Tak je tau v Körmendi, gde velki parkirni plac majo pa vsikši ta stane kama ške, zavolo toga dosta menje avtonov stoji na travi pa na tašom mesti, gde nej slobaudno parkirati.

Karči Holec

OD SLOVENIJE...

Obisk kosovske predsednice

Na dvodnevem obisku v Sloveniji je bila kosovska predsednica Vjosa Osmani-Sadriu. Z gostiteljem, slovenskim predsednikom Borutom Pahorjem, sta potrdila dobre odnose med državama in poudarila, da si takšnih odnosov želita tudi v prihodnje. Ob vojni v Ukrajini je Pahor znova pozval k mirnemu reševanju sporov, s poudarkom na Zahodnem Balkanu. Oba sta se strinjala, da morajo vsi voditelji na Zahodnem Balkanu narediti vse, kar je v njihovi moči, da težave rešujejo mirno, da učvrstijo vero ljudi, da je evropska perspektiva dosegljiva in da Bruselj s tem pripravi do tega, da tej regiji izkaže zaslužen pozornost. »Slovenija je izjemen primer tega, kar se lahko doseže skozi gospodarski napredek in evroatlantske integracije,« je dejala Osmani in dodala, da je Kosovo prav zaradi tega Slovenijo zaprosilo za pomoč in podporo pri doseganju svoje evropske poti, kot tudi pri vizumski liberalizaciji za prebivalce Kosova. Kosovska predsednica se je tudi osebno zahvalila Pahorju za njegovo vztrajno podporo Kosovu in tudi sama jasno obsodila rusko agresijo na Ukrajino. Napovedala je tudi, da bo v imenu vseh prebivalcev Kosova odlikovala Slovensko vojsko za njene zasluge v mirovnih operacijah na Kosovu.

Najnižja stopnja brezposelnosti po letu 1990

Na zavodu za zaposlovanje je bilo konec junija registriranih 53.860 brezposelnih, kar je 3,6 odstotka manj kot maja in 24,2 odstotka manj kot junija lani. S tem je bila dosežena tudi nova najnižja raven brezposelnosti po letu 1990. Ob koncu junija je registriranih 1994 brezposelnih oseb manj kot maja, v primerjavi z lanskim junijem pa je bila brezposelnost manjša za 17.234 oseb, so sporočili iz zavoda za zaposlovanje.

DOBRODOŠLI DOMA

2. julija je v Novem mestu potekala zaključna prireditev srečanja Slovencev iz zamejstva in sveta Dobrodošli doma, ki jo je letos organizirala Rafaelova družba. Na ta dan se je odvijal finale 7. nogometnega prvenstva Slovencev po svetu, na katerem so zmagali nogometaši SAK s Koroške, na glavnem trgu je obiskovalce čakala karavana okusov, predstavila se je lutkovna skupina Mladi Celovčani. Pred osrednjim kulturnim programom sta navzoče pozdravila župan Mestne občine Novo mesto Gregor Macedoni in minister za Slovence v zamejstvu in po svetu Matej Arčon. V programu zamejskih in izseljenskih skupin je nastopilo 13 skupin, med njimi tudi Komorni pevski zbor Zveze Slovencev na Madžarskem pod vodstvom Tomaža Kuharja.

MS

SLOVENSKI DAN V BUDIMPEŠTI

2. julija sta Slovensko društvo v Budimpešti in Slovenska narodna samouprava XI. okrožja glavnega mesta organizirala Slovenski dan v počastitev dneva državnosti.

Slovenski dan, na katerem je udeležence čakal pester kulturni program, se je odvijal na ladji na Donavi. V programu so nastopili Pevska skupina Irena Pavlič budimpeštanskega slovenskega društva, Zbor pedagoških delavcev iz Soroksárja, Folklorna skupina slovenskega društva Bazovica s Hrvaške, Porabski trio in glasbena skupina Što ma čas iz Slovenije.

Prireditvi sta prisostvovala tudi veleposlanik R Slovenije v Budimpešti Marjan Cencen in soproga.

FS

www.porabje.hu

Pod Srebrnim brejgom ...

... covid znauva straj seja. Ja, najbolje za istino! Dugo, dolgo so glavaške nika nej vödavali pa je dun vöprišlo. Najprva je 300 betežni bilau, neka dni po tejm pa že prejk 1000 se ji je pozitivni najšlo. Gučalo se je, ka na gesen se znauva epidemija leko čaka. Depa kak smo rano vrauče leto dobili, se je betek tō popaščo. Kak pa zagnauk vse vküper vögleda, tisti nazaj betežni gratajo, ka so že bili, pa tisti tō, ka so se cepiti dali. Zatoga volo zdaj beteg zagnauk eške nej takši, ka bi se špitale napunjavale ali pa lidge mejrali. Je pa pri ništerni že mala panika vödvarila, ka znauva de se vse dojzapejralo. Obečava se, ka se takše nede zgodilo. Že dolgo pa vejmo, kak se obečanja nalejci požrejo.

Svoje obečanje Goran Dragič nede dojpaužro. Tak je obečo, ka je svojo paut z reprezentanco pri 36. lejtaj zgotovo. Je pa ta zvezda lige NBA eške gnauk pokazo, ka ga eške nej trbej med staro železo ta djasti. Na koš(ar) je kak v najbaukši lejtaj meto, z labdo je delo, ka je škeu. Vse tau se je na kvalifikacijaj za svetovno prvenstvo v košarki godilo. Nazaj k njegovimi obečanjji demo, slobaud od reprezentance je vzeu. Vsi bi radi, aj obečanje doj požre pa aj na evropskom prvenstvu, na gesen de se godilo, eške svoje majsterstvo pokaže. Tiüma je ostano, iz toga vüpanje vöraste.

Nauvo vüpanje pa se je nindrik indrik narodilo. Slovenija oprvin po leti 1990 menje lüdi brezi slüžbe ma. Nemo zdaj o procentaj pripovejdali, s tejm so vsigdar problemi bili. Depa dun mo se malo s tumačenjom spravlati. Vejmo, političarge radi vözglasijo, kak so uni za tau nejveč napravjli. Za tau, ka vse menje lüdi je brezi slüžb ostanolo. Pa zdaj ranč tak gé. Indašnji premier Janša že vej, ka tau je un vküper s svojimi ministri naredo. Leko, ka ranč istino ma, cejli dve lejtji je tam najbolje visko sejdo. Zdaj se je tau vöminilo. Zdaj Robert Golob tam najbolje visko lejče. Pa že politična propaganda svoje dela. Janšovi pravijo, ka tej pozitivni trendi zavolo nji se godijo, gnešnji prejnji njim nazaj davajo, ka tau se je že prva začnilo goditi. Dvej leti sta nej zavole, ka bi tau tak dobro vögledalo. Pa znauva ping-pong rejč tadale dé. Neškemo zdaj od vsega toga pisati, je pa istina, kak se vsikši z nekin na velke rad vömeče. Politična propaganda tak vögleda kak vsikša druga, se vej na velke valiti. Samo malo trbej na teveni reklame gledati. Skur gnako kak politične vögledajo. Na kratko povejmo, kak se tau čüje: »Naši autoni so najbaukši! Z našim autonom se nabole daleč pride! Za naš auto najmenje pejnez trebj tadati! Naš krüj najbaukši žma ma! Špageti iz naši baut so najbolje fali!« eške bi za dve ali tri vaši pa naši novin Porabje leko tau doj davali, ka trbej küpiti, komi trbej zavüpati. Najbole za istino, politična propaganda je nika ovakša nej, kak bautoška propaganda vögleda. Na kratko tau leko tak povejmo: V našo partijo staukite, mi vam vse najbaukše napravimo ali pa tadale, v našo bauto trbej priti, mi vas najbolje radi mamu. Zadnje čase pa se najbolje radi pri nogometi nemajo radi. Tau je že skur takša epidemija, kak jo pri covidu poznamo. Niške nikomi več ne vörvle, vsikši na svoj kraj vleče. Srebrni brejg pa nikan ne vleče. Eške itak batrivno na svojom mesti stodji.

Miki Roš

Žmani in zdrav simbol rodovitnosti

Granatna djabka (Punica granatum, grenadin) má trnok dugo pripovejst, več gezero lejt je bila gesti in

sta drauvni koškic, vsikša od nji nosi ejkstra sadno mesau kmično redeče farbe. Ništerni brodijo, ka sta že

Heri ranč tak. V antičnoj Romi so mlade sneje po zdavanji nosile krono z listov grenadina, njegvi sok pa so

granatna djábka gejmo, se v našom tejlj narodijo molekule »urologin A«, štere nam pomagajo ostati mladi.

vrastvo vsefelé civilizacij. Ništerni tomačijo, ka je latinsko ime toga sada prej povezano s »Puni«, lüstvom antičnoga varaša Karthago, »granatus« pa gvüšno znamenuje, ka má koškice. V Romi so naaupek brodili, ka pride grenadin s Söverne Afrike, vej je pa njegva prava domovina šurka zemla od törski do afganistanski krajn. Gnesnedén go leko posadimo že v našoj Srejdnoj Evropi ranč tak, vej pa mamó zavolé mile zime.

Granatna djabka je kak eden vekši grm ali edna menjša drejva, maksimalno je visika pet mejterov in šurka tri mejtere. Cveté na konci sprtolejtja in na začeti ki poletja, leko živé več stau lejt tö. Njena lesena skaurdja má redečo, barnasto ali sürkasto farbo, njeni cvejtke pa nosijo farbe od svejtko žute do oranžno redeče. Sad grenadina je oprvim zeleni, te pa oranžen grata, in vövidi kak edna 10 centimejterov veuka djabka. Pod kustov skaurdjov skriva trnok do-

Adam in Eva z drejve znanja edno granatno djabko dojvtrgnila, štera je ovak bila eden od sedem glavni sadov v Kanaani. Židauvska tradicija pravi, ka má grenadin djenau 613 koškic, in vrnau telko zapauvedi geste v pet Mojžešovi knjigaj tö. Grenadin je najšo svojo mesto v grčkoj mitologiji ranč tak: držali so ga za sad mrtvecov, vej so pa brodili, ka se naraja s krvi Adonisa, šteri je od mrtvi stano. Mit Hada in Perzefone pa pripovejda, ka je ta boginja tö zavolo edne granatne djabke nej mogla vuji od svojoga moža in tak vöpriti s Podzemlja (poganškoga pékla).

Zavolo svoji vnaugi koškic je biu grenadin – zvün smrti – več gezero lejt simbol rodovitnosti (termékenység) tö. Tau pa v židauvskej, krščanjskej, muslimanskej in budističnoj tradiciji, tak v Evropi kak v Peržiji in indrik po Ažiji. Granatno djabko vidimo na grčki kejpaj ob boginji lübezni Afroditi ali boginji zakona in narajanja

pile prauti djalovosti. Bile so takše kulture tö, v šteraj so v sobi mladoga zakonskoga para strli edno granatno djabko, ka bi se jima naraudilo s kem več mlajšov.

Z vsega toga se vidi, ka so že naši starci na grenadin gledali kak na čüdežno vrastvo. Ž njim so na priliko v Asiriji in Egiptomi vračili betege želaudca in kauže, ali pa z blekov naganjali črve. Gnes že vejmo, ka má granatna djabka dosta antioksidantov, flavonoidov, vitaminov, mineralov in vlaken (rostok), njegvi plod, cvejtke, skaurdja, korenjé in listke pa držijo v sebi takše materiale, šteri pomagajo prauti srčnoma in cukernoma betegi, depa hasnejo prauti raki tö.

Nej je zaman, ka so v staroj Romi na grenadin gledali kak na simbol vökivečne mladosti: gnes že vejmo, ka njegve sočne koškice so nej samo žmane, liki od nji rejsan bole pomalek stari grtütjemo. Švajcarski čednjaki so gorprišli, ka gda

Istina je, ka se je trbej za koškice grenadina dosta mantrati, de se pa splača, vej so pa zlata vrejndne. Té sad má trdo skaurdjo, znautra v njegvi koškicaj pa je žmani sok, šteri nam brž pogasi žöu. Granatna djábka ne gejmo samo kak sad, z nji leko naredimo fajne deserte tö. Na Bližanjom Vzhodi in na Törskom pa je – zavolo njinoga slatko-kiseloga žmaja – ponidijo cuj k solanoma gesti, mesej, šalatam

ali pečenoma zelenji. Nega takšoga peržijskoga gesti, pri šterom bi falila kmičnoredéča, slatko-britka melasa z grenadina – med njimi je najbole eričen iranski piščéni golaž z orejami in granatnimi djábkami. Vrnau v tom rosagi radi gejo tzv. »aş-i-anar« tö, ka je edna gausta župa z mesnimi globonclinami, korianderom, žutim grajščkom, rajsom in – tau se vej – sirupom od grenadina.

Če škémo fajno govensko ali birkečo pečénje gesti, leko napravimo cuj saus od granatni djábok in balzamičnoga ecina. Če mamó volau do njini friški koškic, tiste tö vözdignejo pravi žma začimb in mesá. Najbole batrivni gurmani pa morejo mujs kauštati piščéna getra, küjana v začinjenom sirupi grenadina.

Gvüšno, ka je nedo nikdar pozabili.

-dm-
ilustracija:
Szilveszter Bartkó

... DO MADŽARSKE

Za zaščito Blatnega jezera

Ustavno sodišče je odločilo, da so določeni členi zakona o Blatnem jezeru protustavni, saj kratijo pravice državljanov do zdravega okolja. Spremembe zakona je Parlament sprejel lani, presojo ustavnega sodišča je zaprosila stranka socialistov. Zakon je namreč v omenjenih novelah dovoljeval, da so tudi območja v neposredni bližini obale zazidljiva, če vlada ali določeno ministrstvo investicije kvalificirata kot izjemno pomembne za nacionalno gospodarstvo ali občine spremenijo svoj urbanistični načrt in dovolijo gradnjo na obali. Zaradi takih investicij se je v znantni meri zmanjšala obalna površina in s tem dostopnost vseh državljanov do obale. Ustavno sodišče je odločilo, da se v neposredni bližini obale Blatnega jezera – gre za 30-metrski pas – ne sme graditi.

Opozicija je z odlokom le delno zadovoljna, saj za nazaj ne velja, torej vse začete investicije na obali se lahko nadaljujejo. Največ investorjev – gre za bivalna naselja ali marine za jahte itd. – je iz krogov, ki so blizu vladi.

MOL dobil pravdo proti hrvaški državi

Končal se je 9-letni pravni postopek med madžarsko skupino MOL in hrvaško državo v zadevi INA-MOL, saj je sodišče pri Svetovni banki izreklo sodbo, da v zadevi ni našlo znakov korupcije in da hrvaška država ni dokazala, da se je v zadevi sprejemala podkupnina.

Po sumu hrvaške države naj bi takratni hrvaški premier Ivo Sanader za 10 milijonov evrov podkupnine zagotovil spremembo pogodbe, ki je Molu omogočala upravljavske pravice v hrvaški Inj, čeprav madžarski partner ni imel večinskega deleža. Takratni hrvaški premier je bil obsojen na večletno zaporno kazen, hrvaško vrhovno sodišče je obsodilo na dveletno kazen tudi predsednika uprave madžarske skupine Mol Zsolt Hernádi, ki pa ga Madžarska ni izročila Hrvaški. MOL je zavrnil vse obtožbe za neustrezno vedenje pri poslovanju in napovedal nadaljnjo pravdo »zaradi storjenih hudih krivic v pravosodnih postopkih na Hrvaškem«. Pravda se je končala s sodbo, da mora hrvaška država plačati madžarski skupini MOL 230 milijonov dolarjev odškodnine, kar je po sedanjem tečaju približno 100 milijard forintov.

V MARKOVCE PA ČÖPANCE SVA ODLA NA VESELICE

Prejšnji keden sem v Andovci pri Kovačini odo malo pripovedjat pa malo tjeje gledat. Gnauk sem že odo pri nji, depa te smo ranč frtau kejпов nej mogli prejkpogledniti, zato ka več kak petnajset albumov majo. Ani Časar je eden za drugim nosila albume vö iz iže, eden je vekši kak drugi. V tej albumaj so bili taši stari kejpi pa lüstvo tü, stera je ranč Ani nej poznala. Nej čüda, vej pa ona je samo te prišla k Kovačini v Andovce, gda se je oženila, dočas je doma v Ritkarovci pri Kaucini žejvala. Drugo pa tau, ka sta njeni tast pa tašča iz Markovce pa iz Čöpenec valaun bila, dosta stari kejпов, ka so v albumaj, se je še v stari Jugoslaviji poslikalo.

- Ani, gda sta tast (após) pa tašča (anyós) iz Jugoslavije

Kovačina Ani je vesela, ka je hči Stazika v albume sklala kejpe

»Po črnem, ovak bi nej šlau, pa ranč tak obadva na kaulaj sta se prejkpripelala, vse, ka sta mela, na tisti kaulaj je bi-

drugoga. Mauž, on se je z motorbiciklinom pelo, müva z Valikov (hči, op. pisca) sva se pa s cugom pelale v Körmend, tam smo prejseli pa te tak smo prišli do Bajanšenje. Tam nas je že mauž čako pa te tak smo se trdje na motorbiciklini pelali tadale v Markovce pa v Čöpenec. Kak prvin tak zdaj največ sem vsigdar k Djantjini odla v Markovce, müve s Terikov sva tak, kak če bi sestre bile. Depa dosta pa rada sem odla še k tetrici v Dolejnec tö, dočas ka je žejvala.«

- Zaka?

»Zato ka tam je že tistoga reda dosta vse kaj tašoga bilau, ka smo mi nej meli doma, hladilnik, tašo piti, ka smo mi še nej meli, vinjak, rumpunč, čokolade pa še dosta vse kaj tašoga.

- Dja sem mislo, ka je tam prvin bola srmastvo bilau kak pri nas?

»Tak je bilau en čas, depa gda je njim Tito dopöjsto, ka so leko šli delat v Avstrijo, Nemčijo v Švico, te je že pri nji baukše šlau kak pri nas.«

- Zdaj ka že nega meje pa gdakoli bi leko šli, zdaj pa ne odimo.

»Kak praviš, zdaj, gda bi leko, že ne odimo, ena Terika, ona nas dostakrat pogledne, pa mi njau ranč tak.«

- Kak je bilau, gda je vašo gostüvanje bilau?

»Dobro je bilau, dva dni je držalo, najprvin pri nas, drüdj den pa töj v Andovci. Mena je tau bilau fejest špajсно, ka sem nikoga nej poznala med tistimi, steri so s Slaskoga (Jugoslavije) prišli.«

- Z možaum Karčinom vaja nikdar nej na misli prišlo, ka bi na Slaskom živela?

»Nikdar nej, zato ka on bi gazdejo (kmetijo) nej püsto, če je ranč žmetnejše bilau, ostala sva doma v Andovci. Na veselice sva dosta odla, v Markovce pa v Čöpance, bilau, ka sva še

Valiko tö s seuv mela.«

- Odkec mate vi tak sploj dosta tjejpov?

»Zato ka moj mauž je emo mašin pa on je tö dosta tjejpov redo, dosta je delo Tanay

spitavajo, sto je te, sto je tisti, ka je na tjejpü.«

- Če gledamo te tjejpe, stera lejta so bila tista, stera so najbola baukša pa vesela bila?

Ani pa mauž Karči v mladi lejtaj

(fotograf v Monoštri), drüdj smo pa tak dobili. Zdaj je dobro, zato ka hči Stazika je lopau v albume sklala, zdaj je naletje leko najde pa pogledne.«

- Prvin se je lüstvo bola slikalo kak zdaj, nej?

»Zato ka prvin so davali eden drugoga tjejpe, spoznanci,

»Tau so lejta na konci šestdeseti lejt bila, vejn te je bilau najbaukše. Te je dobro bilau kaulak gledati po vesi, vse so njive pa mazeve bile, puno lüstva je delalo kaulakvrat. Zdaj nikoga ne vidiš, vejpa cejla ves je vküpzarasla, odtec mi že nika ne vidimo, samo poštijo. Fejest žalostno je tau, če bi starci

Zdavanjski kejп iz števanovske cerkve

sé prejk v Andovce prišla?

»Gda sta se oženila, te sta sé prišla, zato ka sta doma obadva več bratov pa sester mela, dejdek je pa töj v Andovci sam bejo v rami. Z edno kravov pa s kauli sta prišla, tak sta začnila vertivati.«

- Kak so kravo prejkpregnali?

sledkar pa vnuki, tak ka velka rodbina je. Cejlak do Ljubljane mamö žlato, töj pri meji pa v Prekmurji pa sploj dosta.«

- Prvin ste kak držali žlato, da je še meja bejla, kak ste šli eden do drugoga?

»Prvin samo tak, ka smo se kaulak nad Bajansenye pelali, če smo steli videti eden

Ani kak mlada mati z Valiko, Tibinom pa Staziko

družine, kak podje tak dekla. Gnesden že tašo nega, zato ka papirnate tjejpe že ništje ne dela, samo na računalniki je majo, mi starejši, steri nejma-mo računanika, te tjejpe ne moremo pogledniti. Pa vejš ka, gda mlajši, vnuki prejdejo, itak tjelkokrat naprej vzemejo te papirnate tjejpe, gledajo pa

nazajprišli pa tau vidli, vejn bi ranč nej dali valati, ka se je tašo leko zgaudio. Kak njive tak ograde, mazeve je gauška vse gorazarasla, vse, ka so delali, vse, ka je njim vrednost bilau, zdaj je tazapüščeno pa gorazaraščeno.«

Karči Holec

Od inda v gnešnji čas

PRIPOVEJSTI O SLOVENSKI KRAJINAJ

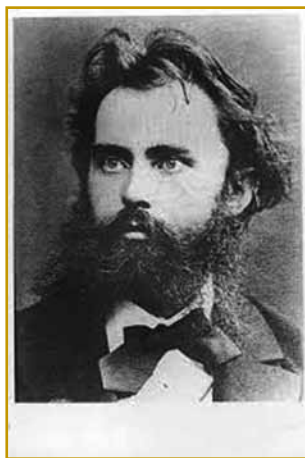
Kak smo nazadnje obečali, reko Krko za našim rbtom njamo pa nut v Dolenjsko poglednemo. Veno malo krajino ide mo, od stere ménje se nin ne najde. Zaprav, tau je krajina, steroj so štirge velki Slovenci ménje dali. Tau ime je malo čüdno, ménje po grškoj boginji maudrosti nosi.

Slovenske Atene

Primož Trubar, Jurij Dalmatin, Fran Levstik pa Josip Stritar so možakarge, zavolo steri so lidge krajino tak zvati

Primož Trubar
1508-1586

Fran Levstik
1831-1887

Josip Stritar
1836-1923

začnili. Za center te krajine Velke Lašče valajo, eni malo ovak pravijo, depa o tom malo sledi kaj več vöovadimo. Velke Lašče so nej ves pa varaš tö nej. Nin zmejs je leko dene mo. Po slovenski se takšnomi kraji trg pravi. Oprvin dokumneti o vejsi Sele, tau je prvo poznano menje, nam leta 1145 pripovejdajo. Kak zveškoga po cejlj krajini so Velke Lašče Törki tö večkrat gorvužgali. Kuman po tejm leko od trga s tejm imenom tadale pripovejdamo. Pravi jo, ka na mestaj, na steraj se telko lagvoga zgodi, pomalek začne vse dobro vörasti. Leko ka ranč zatoga volo so kaulak Lašč se tej velki štirge najšli. Ja, v Velki Laščaj se eden od nji nej naraudo, vse se je kaulak nji zgodilo. Depa kak eden mali center aj bi une Slovenske Atene bile. Po redej demo. Primož Trubar se je v Raščici pri Velki Laščaj naraudo. Fran Levstik v Retjaj pri Velki La-

ščaj, Josip Stritar v Podsmreki pri Velki Laščaj je na svejt prišo. Štrtoga eške malo pri meri njamo. Zdaj se nam že malo bole te Atene kažejo. Tej trge

Grad Turjak trno divdjo zgodovino ma. Od nje velka plošča iz kamna nam pripovejda. Na njoj nekak tak piše: Leto gospaudovoga 1067 je gospaud Konrad Turjaški zidati začno. Po potresi 1511 se je porišo, depa ge. Trojan Turjaški sam ga do kraja dojpaudro pa ga na Nauvo leto 1520. znauva zidati začno. Po grofaj Turjaški so ga grofovge Auersperg dobili. Ranč uni so na velke lüterane podpejrali. Zatoga volo je Dalmatin pri nji v meri leko delo.

Grad je biu znauva med drugo velko bojno skur na nikoj djani. 19. septembra 1943 je med slovenskimi partizani pa domanjimi kvislingi do velkoga bitja prišo. Kuman v nuavi časaj se grad pomalek restavrejra.

Kak se leko vidi, Primož Trubar je prvi biu. Depa un je rejsan prvi tö. Slovencom je

prvo tiskano (druknivano) knjigo dau. Katekizem se je zvala, leta 1550 je vöprišla. S tem Trubar za očo slovenske rejči vala. Fran Levstik kak pisatel tö za očo slovenske literarne kritike vala. Josip Stritar je zvün cejljoga svojga dela v slovensko rejč velke pesnike pa pisatele obračo. Za vse tri velke vala, ka so na tihin-

gda smo po reki Savi s čuna klinom šli pa se v Krškom stavili. Jurij Dalmatin se je nej v Slovenski Atenaj naraudo. Un je v nji samo delo. Zavolo

Rojstni ram Josipa Jurčiča je gnes muzej. Prejk 200 lejt stari ram je na nauvo vönapravljeni. Skrak rama domanji iz Muljave vsikšo leto venej gledališče napravijo, v sterom se špila kaj od tistoga, ka je Jurčič napiso.

njega bi leko prajli, ka té naše Atene malo vekše gratajo. Grad Turjak je biu za Dalmatina azil (menedék), v sterom je svojo velko knjigo napiso. Zaprav, Sveto pismo je v slovensko rejč obrno.

Iz tej naši Aten malo prejk brgav trbej poglednoti. Pisatel, steri se je tam naraudo, je tö neka velkoga začno. Pa ovak tö s Stritarom pa Levstikom se je s svojim delom zvezo. Un se je ranč tak v maloj vesi naraudo.

Muljava

Je ves na granci zmejs med Dolenjsko pa Suho krajino, po steroj eške gnauk drgauč moramo vandrat. Josip Jurčič je v njoj 4. marca 1844 na svejt prišo. Srmačka držina je trno rad pripovejdo. Mali Josip ga je z velikimi vüjami poslušo. Vse tau, ka je v njemi ostanolo, je gnauk iz njega vöprišlo. Od velki iz Aten je malo ovakši biu; neje na tihinsko v velke šaule ojdo pa trno rano je s svojim pisanjom slüžiti začno. 17 lejt star je biu, gda je njegva prva pripovejst

vöprišla. Prva »velka« knjiga se je tri lejt po tejm narodila. Jurij Kozjak, slovenski janičar je duga pripovejst, stera nam od Törkov v slovenski

krajinaj pripovejda. Od toga, kak so mlade pojbe zgrabili, je odpelali pa za svoje sodatina azil (menedék), v sterom je janičare, naprajli. Tau se ne najde samo v njegovom pisanji, od toga je Josip Stritar tö piso. Primož Trubar pa Dalmatin sta v tisti časaj žive la, gda so osmani eške kaulakvrat besneli. Depa mi se pri Jučiči dun pri njegovom najbolje poznanom romani moramo staviti. Pri svoji dvadvajsti lejtaj je prvi slovenski roman vöda, Deseti brat se zové. Od možakara pripovejda, steri je kak deseti poejb po redej od držine po svejti mogo oditi. Če doma ostane, do velke baje leko pride. Kakoli ka je roman tragičen, v njem leko dosta humora najdemo, po tom pa je Jurčič trno poznani biu. Kakša anekdota ali humoreska je skur vsikši den spod njegovoga pera vöprišla. Kozlovska sodba v Višnji gori je najbolje poznana. Birauvge, fiškali pa lidge eške gnesden se v njej leko najdejo. Tak, pripovejst od Slovenski Atenaj se je nej zgotovila, una tadale v gnešnji čas živé.

Miki Roš

Sombotelški Slovenci znauvič na pauti

V letošnjom kesnom sprtoletji smo sombotelski Slovenci že držali svoje prve programe v Škanzeni, na šteraj so furt spejvale Sombotelške spominčice

gda smo pa mi tam bili, smo komaj koga vidli – vej je pa sunce trnok graubo sijalo, drejve kauli jezera pa so eške male. Če je štojsto, je leko spiu en dober kafej v

gvi dejdek Alojz mline za semen kŭpo leta 1929 – in je eške gnes nŭcajo. Sami nemajo dosta tikvi, té jim pripelajo pavri s šurše krajine. V maloj fabriki ladno pa toplo tŭ stiskavajo oli, tau drŭgo je prej najbolje tradicionalno. Rŕdijo bio oli ranč tak, gda pa več nega takše graube ice, čokolado tŭ.

Član tretje generacije držine Kocbek nam je pokazo vse stiskalnice pa bečke, štere vsakši den trnok lepau očistijo. Na konci so za nas pripravili koštavanje: na falajčke krŭja smo leko namažali štiri fajte tikevnoga olina, vsakša je mejla ovaško farbo in žma, ovak je deno. Zvŭn té smo leko sprobali eške kremu s škipk in semlejt tikevni koškic, depa figice in čokolado s tejni koškicami tŭ.

Sledik smo se po krivi in vauski poštijaj odpelali v središče té male vesnice, štera se drži v Občino Sveti Jurij ob Ščavnici. Pri cerkvi nas je čako predsednik turističnoga društva Edi Sedmak in nas včasik pelo k *mlini na vŕter*. Takši leseni zidin je bilau na Slovenskom več stau, zdaj pa stogi več samo té eden v Staroj Gori. Kak smo zvŕdali, je tau edna rekonstrukcija, ka je original na drŭgom bregej sploj na nikoj prišo. Znautra je mlin na več štaukov, v njem meleta dva veukiva kamla, šteriva trbej gda pa gda s posabnimi škermi popravlati tŭ. Vrka se cejla streja okauli vrti, vej se pa more vsikdar tak obrnauti, kak vŕter fudi.

kažejo vsefelé, ka je eden paver v tajoj krajini inda svejta nŭco pri svojom deli: škéri za sildje spraviti ali za kovati, za ženske pa na priliko piskrene posaude

Eko-doživljajski park Cekinček v Andovci. Tŭ sta nas lepau gorprijala mladiava verta Livia in Balázs Cser-Nagy, po tistom pa smo se napautili po lejpoj

Mline na vŕter so nŭcali tam, gde je nej bilau vodé – slejdnjoga so sombotelski Slovenci gorpokskali v Staroj Gori

in smo se z gosti dugo veselili v slovenskoj iži. Od tistoga mau, ka je na začetki leta 2020 vŕvdarila pandemija koronavirusa, pa smo se nej podali na dugše poti z

bari Expana, veukoga paviljona za promocijo Pomurja.

Po kratkom pelanji smo prišli v malo prlečko vesnico *Stara Gora*, gde pauleg glavne pošti-

V muzeji v Staroj Gori majo eden »sto«, v šterom so spali tŭ – starejši vrkaaj, mlajši pa v spaudnji mali kištaj

autobusom.

Članom društva so venak najbolje falile dvodnevne prauške v Slovenijo, štere smo mejli šegau držati vsakšo leto juliuša ali augustuša. Letos vleti pa so voditeli sombotelski slovenski organizacij že tak vidli, ka je virušna nevarnost menjša, zatok so domanje Slovence, njine držine in ništerne padaše pozvali na enodnevno paut v Prlekijo, krajino z ov kraj Müre.

Na prvi počinek smo se stavili pri *Sobočkom jezeri*, šteroga so vŕskopali te, gda so nŭcali šauder za nauvo autopoštijo pauleg Murske Sobote. V toj veukoj voděj se leko gnesneden kaup a tŭ,

Od Sombotelčarov so se samo najbolje batrivni – med njimi Alex Cserpnyák – pokisili v lufti ojtj po vaužaj

je v *Oljarni Kocbek* tikevni oli rŕdijo. Kak smo od prejdnjoga Gorazda Kocbeka zvŕdali, je nje-

V zidini nekdešnje šaule so domanji napravili eden mali *etnografski muzej*, v šterom nutpo-

Ladno pa toplo stiskavani oli mata ovaško farbo – če štoj pride v Oljarno Kocbek, leko vsikšoga kaušta

ali šivatke mašine. Turističnoma društvi se je prišikalo vkŭppobrati dosta vsega, samo malo bole bi leko skrb meli na té stare, originalne škéri.

pauti kauli njija veukoga trančka na bregej. Ništerni so komaj vŕprišli z labirinta, mlajši pa so s kukerami (daljnogledi) z veseledjom iskali stvarine na šurkom

Sombotelška spominčica Erzszi Aranyi je bila vesela te tŭ, gda je cejklak zablaudila v andovskom labirinti

Nasprauti šaulske zidine stogi kesnobaročna *cerkev sveto-ga Dŭha*, štero so zozidali na konci 17. stoletja. Pod 45 mejterov viskim zvonikom je nekda vkŭpprišlo dosta prauškarov, gnes pa majo tam zvekšoga samo gnauk na mejsec sveto mešo. Če smo že tam bili, smo sombotelski Slovenci zaspejvali edno Marijino pesem in zmolili očanaš pa zdravamarijo v našoj porabskoj rejči. Za konec nas je gospaud Edi pazuvo v zamenico šaule, gde smo nazdravili z dobrov kraplov in eške dugo veselo spejvali.

Za en keden smo se napautili na drŭgo svojo letošnju paut, v

grŭnti. Najbole batrivni so leko po vaužaj ojdlj »v lufti«, malo starejši pa so iskali štrkova djajca pod gnejzdom v gaušči. Če je štoj emo potrpljenje, je leko na tabljaj prešto dosta zanimivoga o travaj, fticaj pa metŭraj v parki – v slovenskoj rejči ranč tak. Tisti pa, štéri so vŕsprobali masažo za poplate, so leko na kamlaj, v pejski ali po müzgaj brezi črejvlov tŭ stapali.

Če rejsan je bila tisti den vrnu takša ica, smo se pod držencami eške dugo pogučavali. Meli smo si dosta vsega za povŕdati, vej smo pa že dugo nej vkŭpprišli.

-dm-

foto: Marija Kozar

**SPORED SLOVENSkih
TELEVIZIJSKIH PROGRAMOV**
**OD 15. JULIJA
DO 21. JULIJA**
PETEK, 15.07.2022, I. spored TVS

6:25 Odmevi, 7:00 Dobro jutro, poletni izbor, 9:00 Otroški program, 10:15 Ugriznimo znanost, 10:45 TV-izložba, 11:00 Čarokuhinja pri atu: Idrijsko, 11:15 Moji, tvoji, najini, 11:45 TV-izložba, 12:00 Tarčin izbor: Protesti, 13:00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13:25 Ladja na luno, 14:45 Prisluhljivo tišini, 15:00 TV-izložba, 15:15 Mostovi - Hidak, 15:55 Otroški program, 16:20 Infodrom, poletje 2022, 16:35 TV-izložba, 17:00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17:20 Ah, ta leta! 17:50 Družina Jazbecjak, risanka, 18:00 Čarokuhinja pri atu: Dolina Soče, 18:20 Vem! 18:57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 20:00 Poletni pozdrav, 21:25 Sledi: Daleč od doma, doma - Kakanjski Slovenci, 22:00 Odmevi, Šport, 22:40 Kinoteka: Dobri vojak Švejk, 0:30 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0:55 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 1:50 Napovedujemo

PETEK, 15.07.2022, II. spored TVS

6:00 Napovedujemo, 10:15 Videotrak, 11:10 Dobro jutro, poletni izbor, 13:25 O živalih in ljudeh, 14:05 Na vrtu, 15:00 Kolesarstvo - dirka po Franciji, 17:40 Po etapi: Analiza dirke po Franciji, 18:15 Ud kapca du murja: Pogled iz slovenske Istre na Trst, 19:00 V vrtincu ljubezni, 19:55 Panorama, 20:30 Magnet, 20:50 Nogomet (Ž): Evropsko prvenstvo, 22:55 Priletni parazit ali kdo je Marko Breclj? 0:25 Videonoč, 2:15 Atletika: Svetovno prvenstvo,

SOBOTA, 16.07.2022, I. spored TVS

6:25 Odmevi, 7:00 Otroški program, 10:05 Male sive celice, 10:45 Infodrom, poletje 2022, 11:00 Osvežilna fronta: Razmerja, 11:30 TV-izložba, 11:45 Ah, ta leta! Starejši v prometu, 12:15 Duhovni utrip, 12:30 Ozare, 12:35 Kaj govoriš? = So vakeres? 13:00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13:25 O živalih in ljudeh, 13:50 TV-izložba, 14:10 Podjetno naprej: Posestvo Saksida, turizem z vinarstvom, 14:40 Prisluhljivo tišini, 15:00 Vrtičkarji, 15:35 Obrazi naših rojakov: SKD Gorski kotar, 16:00 Free spirits - Samosvoji: Bruno, Pinky, Miše, 16:30 Na vrtu, 17:00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17:20 Luka in Lučka, risanka, 17:30 Ambienti, 18:00 Sobotno popoldne: Poletni izbor, 18:57 Dnevnik, Slovenska kronika, Utrip, Šport, Vreme, 20:05 Iz sebe, 22:00 Poročila, Šport, Vreme, 22:30 Krvava dežela, 23:30 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0:00 Dnevnik, Slovenska kronika, Utrip, Šport, Vreme, 0:55 Napovedujemo

SOBOTA, 16.07.2022, II. spored TVS

5:00 Napovedujemo, 7:00 Najboljše jutro, 8:50 Pričevalci: Anica Jug, 9:50 Hotel poldruga zvezdica, 11:10 Tihotapci identitete, 12:00 Andre Rieu s prijatelji, 15:00 Kolesarstvo - dirka po Franciji, 17:20 Po etapi: Analiza dirke po Franciji, 18:00 Atletika: Svetovno prvenstvo, 20:50 Nogomet (Ž): Evropsko prvenstvo, 22:55 Izštekanih 25, koncert 2018, 0:20 Videonoč, 02:05 Atletika: Svetovno prvenstvo,

NEDELJA, 17.07.2022, I. spored TVS

7:00 Otroški program, 10:55 TV-izložba, 11:25 Ozare, 12:00 Ljudje in zemlja, 13:00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13:25 Poletni pozdrav, 14:45 TV-izložba, 15:05 V varnih rokah, 17:00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17:20 Bacek Jon, risanka, 17:30 Ginovo potepanje po zahodni italijanski obali: Kalabrija, 17:55 Joker, 18:57 Dnevnik, Slovenska kronika, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 20:00 Letovišče, 20:55 Intervju, 21:50 Poročila, Šport, Vreme, 22:20 Antropocen - doba človeka, 23:45 Za lahko noč: Bravo orkester!: A. I. Hačaturjan: Špartak, Simfonični orkester RTV Slovenija in En Shao, 23:55 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0:20 Dnevnik, Slovenska kronika, Zrcalo tedna, Šport,

Vreme, 1:15 Napovedujemo

NEDELJA, 17.07.2022, II. spored TVS

5:00 Napovedujemo, 7:00 Duhovni utrip, 7:15 Ugriznimo znanost, 7:40 Europa Cantat 2021: posnetek Slavnostnega odprtja festivala iz Gallusove dvorane Cankarjevega doma, 9:10 APZ Tone Tomšič: Zvenenja Slovenije, 9:35 Hotel poldruga zvezdica, 10:40 Odpotovanja: Brazilija: po vodi, 11:45 #Zelena generacija/Young Village Folk, 12:10 Lutkarije: Ptič Ferdo, 13:00 Kinoteka: Dobri vojak Švejk, 15:00 Kolesarstvo - dirka po Franciji, 17:55 Po etapi: Analiza dirke po Franciji, 18:30 Atletika (M): Maraton, svetovno prvenstvo, 19:35 Nogomet (Ž): Evropsko prvenstvo, 21:15 Žrebanje Lota, 21:30 Atletika: Svetovno prvenstvo, 23:10 Joker, 0:10 Videonoč, 2:00 Atletika: Svetovno prvenstvo,

PONEDELJEK, 18.07.2022, I. spored TVS

6:25 Utrip, Zrcalo tedna, 7:00 Dobro jutro, poletni izbor, 9:00 Otroški program, 10:20 Obzorja duha, 10:55 TV-izložba, 11:10 Čarokuhinja pri atu: Dolina Soče, 11:30 Moji, tvoji, najini, 12:00 Intervju: Stane Kerin, 13:00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13:25 Tri lune, 14:40 S-prehodi: dr. Miran Košuta, 15:10 Dober dan, Koroška, 15:45 Otroški program, 16:35 TV-izložba, 17:00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17:20 Podjetno naprej: Posestvo Saksida, turizem z vinarstvom, 17:50 Kuhar Štef, risanka, 18:00 Čarokuhinja pri atu: Brda, 18:20 Vem! 18:57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 20:00 Tednik, 21:00 Pozabljene diktature Evrope: Polkovniški režim v Grčiji, 22:00 Odmevi, Šport, 22:40 Hudičeve igre, 23:35 Glasbeni večer: Letni koncert Akademije za glasbo in Ljubljani: Nuška Drašček Rojko, Simfonični orkester AG, dirigent Marko Letonja - L. Lebič: Novembrske pesmi, 0:25 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0:50 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 1:45 Napovedujemo

PONEDELJEK, 18.07.2022, II. spored TVS

5:00 Napovedujemo, 8:30 Videotrak, 9:30 Dobro jutro, poletni izbor, 11:20 Sledi: Daleč od doma, doma - Kakanjski Slovenci, 12:00 Ginovo potepanje po zahodni italijanski obali: Kalabrija, 12:45 Ljudje in zemlja, 14:00 Sobotno popoldne: Poletni izbor, 15:15 Atletika (Ž): Maraton, svetovno prvenstvo, 17:45 Atletika: Svetovno prvenstvo, 19:55 Panorama, 20:30 Magnet, 20:50 Nogomet (Ž): Evropsko prvenstvo, 22:55 Odpotovanja: Kuba, 23:45 Osa, 0:15 Videonoč, 2:40 Atletika: Svetovno prvenstvo,

TOREK, 19.07.2022, I. spored TVS

6:25 Odmevi, 7:00 Dobro jutro, poletni izbor, 9:00 Otroški program, 10:10 Opus: Družina Kamplet, 10:45 TV-izložba, 11:00 Čarokuhinja pri atu: Brda, 11:15 Moji, tvoji, najini, 11:45 TV-izložba, 12:00 Tednik, 13:00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13:25 Šoko Takanaši, odvetnica brez licence, 14:30 Duhovni utrip, 14:45 Potepanja - Barangolások: Slovensko Porabje in Budimpeštanski vrtovi/A Rába-vidék és a Budapesti kertek, 15:20 TV-izložba, 15:40 Otroški program, 16:35 TV-izložba, 17:00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17:20 Mestne promenade: Kočevje, 17:50 Niki Vrum, risanka, 18:05 Čarokuhinja pri atu: Vipavska dolina, 18:20 Vem! 18:57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 20:00 Ločitive, 20:55 Usodna napaka Boeinga, 22:00 Odmevi, Šport, 22:40 Pričevalci: Frančiška Pavlič, 0:00 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0:30 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 1:20 Napovedujemo

TOREK, 19.07.2022, II. spored TVS

5:00 Napovedujemo, 9:20 Videotrak, 10:30 Dobro jutro, poletni izbor, 12:45 Avtomobilnost, 13:40 Simfonija globine,

15:00 Kolesarstvo - dirka po Franciji: 16. etapa, 17:15 Po etapi: Analiza dirke po Franciji, 17:45 Atletika: Svetovno prvenstvo, 19:55 Panorama, 20:30 Magnet, 20:45 Quo vadis, Aida? 22:30 Kraljica Elizabeta II., 23:25 Kaj govoriš? = So vakeres? 23:50 Videonoč, 2:35 Atletika: Svetovno prvenstvo,

SREDA, 20.07.2022, I. spored TVS

6:25 Odmevi, 7:00 Dobro jutro, poletni izbor, 9:00 Otroški program, 10:15 Mestne promenade: Kočevje, 10:40 TV-izložba, 11:00 Čarokuhinja pri atu: Vipavska dolina, 11:15 Moji, tvoji, najini, 11:45 TV-izložba, 12:00 Voda - neznana znanka, 13:00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13:25 Šoko Takanaši, odvetnica brez licence, 14:30 Sledi: Daleč od doma, doma - Kakanjski Slovenci, 14:55 Obrazi naših rojakov: SKD Gorski kotar, 15:20 Pod drobnogledom - Nagytó alatt: Válogatás az EUROINFO magazinműsorból/Izbor prispevkov iz magazinske oddaje EUROINFO, 15:55 Male sive celice, 16:35 TV-izložba, 17:00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17:20 Vodnik po trajnostni mobilnosti: Kolesarjeje, 17:50 Bela in Sebastijan, risanka, 18:05 Čarokuhinja pri atu: Bela krajina, 18:20 Vem! 18:57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 20:05 Film tedna: Starost je norost, 22:00 Odmevi, Šport, 22:40 Z druge strani Atlantika, 23:40 Vodnik po trajnostni mobilnosti: Kolesarjeje, 0:10 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0:40 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 1:30 Napovedujemo

SREDA, 20.07.2022, II. spored TVS

5:00 Napovedujemo, 10:00 Videotrak, 11:00 Dobro jutro, poletni izbor, 13:15 Ginovo potepanje po zahodni italijanski obali: Kalabrija, 14:00 Ambienti, 15:00 Kolesarstvo - dirka po Franciji: 17. etapa, 17:00 Po etapi: Analiza dirke po Franciji, 17:30 Atletika: Svetovno prvenstvo, 19:55 Panorama, 20:30 Magnet, 20:50 Nogomet (Ž): Četrtfinale, evropsko prvenstvo, 21:50 Žrebanje Lota, 22:55 Na utrip srca: Biseri romantičnih opernih arij, Simfonični orkester, zbor, solisti SNG Maribor in Simon Krečič, 23:50 Videonoč, 3:10 Atletika: Svetovno prvenstvo,

ČETRTEK, 21.07.2022, I. spored TVS

6:25 Odmevi, 7:00 Dobro jutro, poletni izbor, 9:00 Otroški program, 10:15 Vodnik po trajnostni mobilnosti: Kolesarjeje, 10:40 TV-izložba, 11:00 Čarokuhinja pri atu: Bela krajina, 11:15 Moji, tvoji, najini, 11:45 TV-izložba, 12:00 Biotopi: Narava v nevarnosti, 12:30 Biotopi: Vrnjeno naravi, 13:00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13:25 Šoko Takanaši, odvetnica brez licence, 14:15 TV-izložba, 14:30 Slovenci v Italiji, 15:00 Moj gost/Moja gostja - Vendégem: Kardos Endre - Bozi és/in Hochrein Judit, 15:35 TV-izložba, 15:55 Krompir, 16:35 TV-izložba, 17:00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17:20 Ugriznimo znanost: Z vetrom okoli sveta, 17:50 Reaktivčki, risanka, 18:05 Čarokuhinja pri atu: Posavje, 18:20 Vem! 18:57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 20:00 Velika Britanija z Joanno Lumley, 20:50 Fortuna, 22:00 Odmevi, Šport, 22:40 Dediščina Evrope: Leteča Holandca, 23:40 Ugriznimo znanost: Z vetrom okoli sveta, 0:15 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0:40 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 1:35 Napovedujemo

ČETRTEK, 21.07.2022, II. spored TVS

5:00 Napovedujemo, 10:10 Videotrak, 11:20 Dobro jutro, poletni izbor, 13:30 Poletni pozdrav, 15:00 Kolesarstvo - dirka po Franciji, 17:40 Po etapi: Analiza dirke po Franciji, 18:10 Atletika: Svetovno prvenstvo, 19:55 Panorama, 20:30 Magnet, 20:50 Nogomet (Ž): Četrtfinale, evropsko prvenstvo, 22:55 Slovenska jazz scena: 10. festival slovenskega jazza Ravne na Koroškem, 0:15 Videonoč, 3:05 Atletika: Svetovno prvenstvo,

NA VALOVH MURE SI SPROSTIJO DUŠO IN TELO

Društvo čolnarjev Dokležovje (DČD), ki deluje 17 let, povezuje ljubitelje reke Mure in plovbe po njej iz različnih kra-

pravi *Marko Žižek*, ki društvo vodi 15 let. To skušajo sedaj nadoknaditi. Letos so po šestih letih prizadevanj v Dokle-

bi povezoval vsa društva in klube, ki se ukvarjajo s plovbo po Muri, z vodnimi športi in podobnimi aktivnostmi na reki in ob njej, še pove *Marko Žižek* in doda: »Z občino *Beltinci* smo se dogovorili, da nam bodo sofinancirali

še ureditev podstrešnih prostorov, kjer bo kolesarski hostel, v katerem bo v štirih večjih sobah lahko prespalo do 25 ljudi. V zgradbi so sicer tudi garaža za čolne, kuhinja in sanitarije.« Ob Muri v Dokležovju so ure-

ja vodnikov čolnov, jadralska sekcija *Belmura sailig team* se večkrat na leto poda na jadranje na morsko obalo, kolesarska in pohodniška sekcija pa organizirata kolesarjenje in pohode ob Muri. »V društvu je še sekcija seniorjev, sta-

Marko Žižek ob garaži za čolne v Centru murskih čolnarjev v Dokležovju (Fotografija: Jože Gabor)

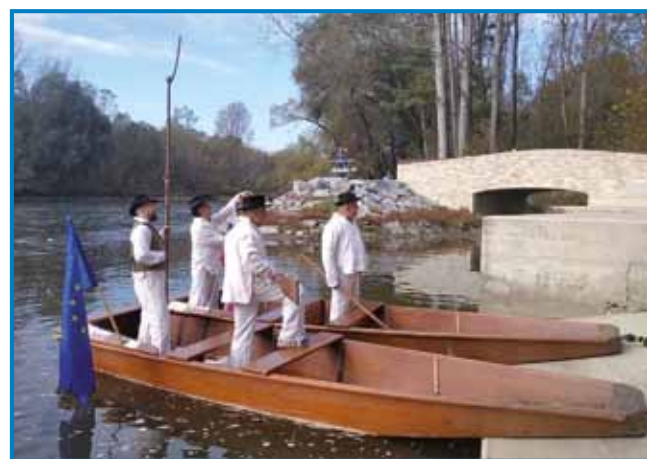
Najmlajša generacija »čolnarjev« z lesenimi ladjicami (Fotografija: arhiv Društva čolnarjev Dokležovje)

jev Pomurja. V zadnjih dveh letih je bilo zaradi pandemije čolnarjenja po Muri manj,

žovju pri vaškem domu uspeli zgraditi Center murskih čolnarjev, za katerega želijo, da

dili vstopno in izstopno točko za čolne. Na željo njihovega pokojnega člana *Nikolaja Szepessyja* so ob reki postavili leseno obeležje svetemu *Niko-*

rejših murskih čolnarjev, ki se udeležujejo promocijskih spustov z lesenimi murskimi čolni,« še pojasni predsednik. V društvu imajo

Člani društva z lesenima murskima čolnoma, kakršne so imeli čolnarji nekoč (Fotografija: arhiv Društva čolnarjev Dokležovje)

laju, ki je tudi zavetnik čolnarjev, mlinarjev in brodarjev. Dva lesena čolna, ki ju imajo v društvu, sta repliki starih murskih čolnov, kakršne so nekoč uporabljali predvsem za spremljavo mlinov in brodov. Sicer pa imajo v DČD več sekcij. Murski čolnarji je sekci-

tudi mlade, s katerimi zasajujejo drevesa ob Muri, jih učijo čolnarjenja, pred kratkim so izdelovali tudi ladjice iz lesa in jih spuščali po reki. Vsako leto organizirajo tudi novoletni spust, spust za *Dimek-Hrovatov memorial* in druge spuste.

Jože Gabor

Občina Sakalovci in Slovenska narodnostna samouprava Sakalovci Vas vljudno vabita na praznovanje ob 25-letnici delovanja Folklorne skupine Zveze Slovencev na Madžarskem Sakalovci, ki bo v soboto, 23. julija 2022, ob 17. uri v Sakalovcih v šotoru ob športnem igrišču.

Na jubilejnem programu bodo nastopili še:

- Folklorna skupina upokojenk Zveze Slovencev na Madžarskem
- Kulturno turistično društvo Moščanci
- Glasbena skupina »Sto ma čas«

Po jubilejnem programu vas vljudno vabimo na pogostitev.

Vljudno vas prosimo za potrditev udeležbe po e-mailu: fasching.lilla@gmail.com

Szakonyfalú Önkormányzata és Szakonyfalú Szlovén Nemzetiségi Önkormányzata tisztelettel meghívja Önt a Magyarországi Szlovének Szövetségé Szakonyfalú Néptáncsoportja megalakulásának 25. évfordulójára alkalmából tartandó ünnepségre, melyet 2022. július 23-án, szombaton 17. órákor tart Szakonyfaluban a sportpálya mellett felállított sátorban.

A jubileumi rendezvény további fellépői:

- Magyarországi Szlovének Szövetségé Szlovén Nyugdíjas Néptáncsoportja
- Kulturális és Turisztikai Egyesület Moščanci, Szlovénia
- „Sto ma čas” népi együttes, Szlovénia

A jubileumi rendezvényt követően valamennyi kedves vendégünket szívesen látjuk vacsorára.

Részvételüket kérjük jelezzék az alábbi e-mail címen: fasching.lilla@gmail.com

Porabje

TEDNIK SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak četrtek
Založnik:
Zveza Slovencev na Madžarskem
Za založnika:
Andrea Kovács

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukič
Naslov založnika in uredništva:
H-9970 Monošter,
Gárdonyi G. ul. 1.;
tel.: 94/380-767;
e-mail: porabje@gmail.com
ISSN 1218-7062

Tisk:
TISKARNA DIGITALNI TISK D.O.O.
Lendavska 1; 9000 Murska Sobota; Slovenija

Časopis podpirajo: Državna slovenska samouprava, Urad predsednika vlade, oddelek za narodnost, Zveza Slovencev na Madžarskem in Urad vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu.
Naročnina: za Madžarsko letno 2.600 HUF, za Slovenijo 22 EUR. Za ostale države 52 EUR ali 52 USD.

Številka bančnega računa: HU75
11747068 20019127 00000000,
SWIFT koda: OTPVHUHB

ZVEZA.HU

ZVEZA SLOVENCEV NA MADŽARSKEM
MAGYARORSZÁGI SZLOVÉNEK SZÖVETSÉGE